

Ola Lönnqvist

Sammanställning om Söderköping och Vadstena kloster

I boken "Vadstena klostrets minnesbok", dvs "Diarium Vadstenense" som först gavs ut i tryckt form 1918, och sedan i nytryck 1958 förekommer händelser och personer med anknytning till Söderköping. Boken omfattar perioden 1344 – 1545.

Översättningen från latin har gjorts av A W Kundberg, språket har granskats av E Brate och E Wessén, kalenderuppgifterna har moderniserats av E Brate. Boken har redigerats av Andreas Lindblom och getts ut av Birgitta-museiföreningen i Vadstena, omtryckt av Vadstena Affärstryck 1984.

Boken inleds med en del allmänna kommentarer om Diariet och avslutas med källkommentarer och persons- och ortregister med ytterligare en del fakta angivna.

Här återger jag vad som i diariet sålunda nämns om Söderköping och dessutom ur Biografiskt lexikon information om de två kanske mest betydande av klostrets manliga deltagare.

<u>Tidpunkt</u>	<u>Händelse</u>
1380	Uppbrann hela staden Söderköping utom S. Egidii kyrka
1391-02-04	Sankt Angarius, biskopens och bekännarens dag, avled herr Laurentius, kanik i Linköping och kyrkoherde vid Sankt Laurentii kyrka i Söderköping. Före sin död skänkte han Vadstena kloster en bibel bland de bästa han hade.
1392-08-14	Aftonen före jungfru Marie himmelfärd avled syster Katarina från Söderköping, en av dem som först ingingo i Vadstena kloster. Hon levde i änkostånd i mer än tjugu år.
1408-08-28	På Sankt Augustinus dag, som då inföll på en tisdag, intogos och vigdes av biskopen Knut i Linköping fem systrar, nämligen..... vidare Elseby, dotter till Hänekin Starke från Söderköping, vidare... (Se även 1425)
1410-09-29	Omkring Sankt Mikael's fest avled i Vadstena herr Torer från Skällvik och begrovs där sammastädes, en man av dygdigaste vandel. Han skänkte klostret ett gott dekret.
1411-02-01	Dagen före den heliga Jungfruns rening intogos och vigdes av herr biskop Knut i Linköping trenne personer, nämligen herr Johannes Hakvinsson, kanik i Linköping, samt (Se även 1418, 1420, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430, 1432 och 1444)
1411-04-24	Dagen för evangelisten Sankt Marcus dag, dog herr Hämning, fordom kyrkoherde i Eneby, nära Söderköping, vilken hade prosttjänst.
1415-01-25	Samma dag vart Jakob, far till broder Andreas, då för tiden novis, efter att ha vistats blott sex veckor i Vadstena, begravnen i norra delen bredvid herr Torer från

Skällvik. Bredvid honom, om Gud så behagar, önskar sonen att efter sin levnads ände vara begravnen.

- 1415-04-26 Samma år, på Johannes ante portam Latinam dag, som då var måndagen i Rogaciones, intogs och invigdes till broder Johannes Hillebrandsson, förut kanik i Linköping, och upptogs i herre Tidekins ställe, vilken gjorde evangelisttjänst. (Se även 1416, 1417, 1418, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- Samma dag ingingo likaledes jämte förutnämnde herr Johannes Hillebrandsson tvenne jungfrur och upptogos till systrar...
- 1416-06-05 Fredagen därefter utgick broder Johannes Hillebrandsson till det allmänna kyrkomötet i Konstanz i för klostret högviktiga ärenden. (Se även 1415, 1417, 1418, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- 1417-08-29 Samma år, dagen efter Sankt Augustinus, återkom broder Johannes Hillebrandsson från kyrkomötet i Konstanz, sänd av broder Torer. (Se även 1415, 1416, 1418, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- 1417-09-29 Men efter Sankt Mikael återvände han samma väg till Konstanz. (Se även 1415, 1416, 1418, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- 1418-07-29 Samma år, Sankt Olavs dag, återkom broder Johannes Hillebrandsson från kyrkomötet i Konstanz, nu andra gången ditsänd i hela ordens ärende. (Se även 1415, 1416, 1417, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- 1418-08-01 Dagen efter Sankt Olavs dag, uppbrann hela staden Hälsingborg, jämte slottet och kyrkorna utom klostret. Likaledes staden Söderköping på Sankt Petrus fängelses dag.
- 1418-12-10 På lördagen före tredje adventssöndagen, utsändes tvenne bröder, nämligen Johannes Hakvinsson och Johannes Hildebrandsson till romerska kurian i och för omgestaltning av vår ordens privilegier och avlat. (Se även betr Hakvinsson 1411, 1420, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430, 1432 och 1444) (Se även betr Hildebrandsson 1415, 1416, 1417, 1420, 1440, 1441 och 1454)
- 1420-01-7—13 I veckan efter trettendedagen återkom broder Johannes Hakvinsson från romerska kurian, dit han tvenne år förut varit utskickad i klostrets ärenden vid kyrkomötet i Konstanz. (Se även 1411, 1418, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430, 1432 och 1444)
- 1420-06-7—13 I veckan efter Kristi lekamens fest återkom broder Johannes Hildebrandsson, som tvenne år förut varit utsänd till kyrkomötet i Konstanz. (Se även 1415, 1416, 1417, 1418, 1440, 1441 och 1454)
- 1421-09-14 Och då kapitlet i Uppsala vände sig till konungen angående val av efterträdare och fått tid att överlägga, enades de om en av dessa tre, nämligen antingen herr biskop Magnus i Åbo, eller Nikolaus Ragvaldsson, kanik i Linköping och Strängnäs, eller broder Johannes Hakvinsson av konventet i Vadstena. Men

- konungen var för broder Johannes. (Se även 1411, 1418, 1420, 1422, 1425, 1426, 1430, 1432 och 1444)
- 1422-06-28 Tredje söndagen efter Trefaldighet, nämligen dagen för apostlarna Petrus och Paulus dag, vigdes vår broder Johannes Hakvinsson till ärkebiskop i Uppsala av herrar biskoparna i Linköping, Skara och Strängnäs. (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1425, 1426, 1430, 1432 och 1444)
- 1425-03-23 Torsdagen efter söndagen Letare avled vår konventsyster Elsbe, Henekin Starkes dotter. Hon levde 17 år i klostret. (Se även 1408)
- 1425-03-31 Lördagen före psalmsöndagen, på vilken då firades Ambrosius fest, vigde herr ärkebiskopen i Uppsala tvenne konventsyster hos oss.... (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1422, 1426, 1430, 1432 och 1444)
- 1426-04-02 Tredje dag påsk vigde herr ärkebiskopen i Uppsala, vår broder,..... (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1422, 1425, 1430, 1432 och 1444)
- 1430-02-15 Sankt Sigfrids dag vigde herr biskopen i Linköping en av våra konventsyster, nämligen Kristina Hanusdotter från Söderköping, vars fader hade tillnamnet Hanus Röd. (Se även 1440 och 1447)
- 1430-02-16 Dagen efter Sankt Sigfrid, d v s torsdagen efter söndagen Septuagesima, invigde broder Johannes Hakvinsson, ärkebiskop i Uppsala, i närvaro av konungen och riktes stormän och även biskopen i Linköping, Vadstena kloster till Jungfru Marias och Sankta Birgittas ära, utan vining av något altare. ,..... (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1422, 1425, 1426, 1432 och 1444)
- 1432-02-09 Den 9:de dagen i februari månad avled den vördige fadern, broder Johannes Hakvinsson, ärkebiskop i Uppsala, mycket beklagligen, enär utan kyrkans sakramenten. Han borttrycktes i det tionde året av sitt episkopat och begrovs i Uppsala kyrka i koret. ,..... (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430 och 1444)
- 1434-03-22 Måndagen i dymmelveckan avled vår syster utanför Elseby Odemansdotter från Söderköping, som två gånger reste till Rom efter sitt klosterlöfte.
- 1434 Samma år började en sammangaddning av bönder, som kallas dalkarlar, att kämpa mot konungen fogdar..... Därefter intogo deStegeborg.... och slotten av trä lämnade de åt lågorna.
- 1436-11-01 Omkring allhelgonadagen hölls landskyrkomöte i Söderköping av kyrkornas prelater och rikets herrar, vilka bestämde att Annas fest ej skulle vara landsfest, men i kyrkan skulle den firas som dubbelfest.
- 1439-01-06 Marsken Karl kom med en mängd väpnade före trettonde dagen mot besättningen å Stegeborgs slott, och sedan han med dem gjort dagtingar, begav han sig till Lödöse.

- 1439-05-06 Omkring samma tid belägrades Stegeborgs slott av marsken Karl.
- 1439-07-25 Aftonen före aposteln Sankt Jakobs dag kom herren konungen från Gottland till slott, men marsken hade ett par dagar förut dragit sig tillbaka efter att ha dagtingat med folket på slottet...
- 1440-05-27 ... Och utgingo dagen före Sankta Brigittas skrinläggning, för att resa till Finland, fyra systrar, nämligen och Kristina Hanesdotter samt trenne präster... (Se även 1430 och 1447)
- 1440-07-20 Margaretas festdag utgick broder Johannes Hildebrandsson för att förrätta visitation i klostret i Bergen och förlika bröderna och systrarna därstädes. (Se även 1415, 1416, 1417, 1418, 1420, 1441 och 1454)
- 1441-06-5—10 I pingstveckan hade biskoparna och prelaterna vid Sveriges domkyrkor ett landskyrkomöte i Söderköping, varvid de om igen beslöto, att Annas fest skall hållas såsom landsfest dagen efter Marie avelse.
- 1441-06-23 Dagen före Sankt Johannes döparens dag återkom broder Johannes Hildebrandsson från klostret Munkaliv vid Bergen, sedan allt därstädes blivit väl förrättat. (Se även 1415, 1416, 1417, 1418, 1420, 1440 och 1454)
- 1442-12-16 Tredje söndagen i advent vigdes till bröder innanför herr Karl, kyrkoherde i Vist, herr Botulv Hakunisson från Söderköping... (Skrives även Bothulphus)
- 1443-08-04 På relikernas fest vigde herr biskopen i Linköping Anna Pärsdotter, en jungfru från Söderköping, vilken, såsom det sades, ej hade medgivande från större delen av systrarnas konvent, emedan hon drogs med någon särdeles sjukdom. (Se även 1502)
- 1444-06-13 Dagen efter Botolphus abbotens dag avled systemen innanför Katerina Gudmundsdotter, systerdotter till förre ärkebiskopen i Uppsala, nämligen broder Johannes Hakuinsson, i det 20:e året efter sitt klosterlöfte. (Se även 1452, 1454 och 1458) ,..... (Se även 1411, 1418, 1420, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430 och 1432)
- 1447-07-02 Omkring Marie besökelses dag avled syster Kristina Hannesdotter i Finland.
- 1454-04-26 Broder Johannes Hildebrandsson, präst innanför, avled dagen efter Sankt Markus, efter att hava undfått sakramenten,..... år efter sitt klosterlöfte. (Se även 1415, 1416, 1417, 1418, 1420, 1441 och 1441)
- 1454-08-23 En vecka efter den Heliga Jungfruns himmelfärds dag drabbades konfessorn Botulv, medan han satt i systrarnas bikt, först av en brist i talförmågan, därpå gick han dädan, och då han kom till brödernas kor, vart han lam och miste krafterna i de högra lemmarna, jämte talförmågan.
- Märk, att broder Botulv, efter sedan han råkat ut för förlamningen, framhärdade i denna svaghet ända till sin död, och han återfick ej målet; men dock avsade han sig ej sitt ämbete, emedan abbedissan och andra personer bland bröderna och

systrarna, hans gynnare, hoppades, att han skulle återvinna hälsan, och sålunda innehade han konfessorsplatsen ända till en vecka efter allhelgonadagen och denna dag vart han på anhållan av bröderna, de äldre och andra, förd till systrarnas port, varets han, i närvaro av abbedissan och de samlade systrarna och bröderna, visserligen ej med ord, enär han ej förmådde tala, så dock med tecken och nick, frivilligt avgick. (Se även 1442

- 1464-01-13 ... Men herr biskop Kättil i Linköping innehade på den tiden slottet Stegeholm, och han drog även till sig en mycket stor här av legoknektar och regerade här i Östergötland och belägrade slotten, nämligen Stegeborg, Ringstaholm och Rumlaborg och även städerna här i Östergötland underlade han sig, nämligen Söderköping, Norrköping, Linköping, Skänninge och Vadstena och tvang dem att giva honom hjälp, varje gång det bleve nödigt, även med väpnade män.
- 1469-12-31 Veckan efter jul, nämligen Sankt Sylvesters dag, vigde herr biskop Henrik i Linköping fyra bröder, nämligen Laurentius Nikolausson från Söderköping till präst, och... (Se även 1480)
- 1472-08-17 En vecka efter Sankt Laurentius dag vigde herr biskop Henrik i Linköping tvenne prästerliga bröder, nämligen herr Andreas Kristmansson från Söderköping. (Enligt kommentarerna avled han 14/7 1482)
- 1480-09-01 År 1480, dagen efter Sankt Egidius avled broder Laurentius Nikolausson, präst. (Se även 1469)
- 1486-12-10 2:a söndagen i advent, som var den 10:e dagen i december månad, under systrarnas vesper, avled syster Margareta Klavusdotter, abbedissa, från Söderköping, i sitt 14:e ämbetsår, men det 47:e året efter sitt klosterlöfte.
- 1487-06-12 Den tolfte dagen i jun i månad vigde biskop Henrik i Linköping till systrar tvenne jungfrur, nämligen samt herr Mikael från Söderköping till prästerlig broder. (Se även 1489 och 1516)
- 1489 Dagen efter pingst vigde herr biskop Henrik i Linköping hos oss en jungfru från Söderköping till syster, vid namn Anna Gudmundsdotter, som var systerdotter till herr Ingemund Petrusson, kanik vid Linköpings kyrka.
- 1489-08-13 Sankt Hyppolitus dag utsändes tvenne bröder av vårt konvent till konventet Munkaliv i Bergen i konungariket Norge, nämligen och Mikael Nikolausson, av vilka den senare utgick ur klostret och återkom.... (Se även 1487 och 1516)
- 1493-05-12 Den femte söndagen efter påsk, som var den 12:e dagen i maj månad, vigde den högvärdige fadern herr biskop Henrik i Linköping tvenne jungfrur till systrar hos oss, nämligen Birgitta, Hans Vinters dotter från Söderköping.... (Se även 1495)
- 1493-12-09 Dagen efter den helige Jungfru Marie avlelse, vigde den högvördigste fadern, herr biskop Henrik i Linköping till systrar hos oss tvenne jungfrur, nämligenoch Margareta, dotter till Nikolaus Krogare, borgare i Söderköping.

- 1495-09-12 Den 12:e dagen i september månad avled syster Birgitta, dotter till Johannes Vinter, borgmästare i Söderköping utav pesten, i det andra året efter sitt klosterlöfte. (Se även 1493)p
- 1497-06-08 Åttonde dagen i juni månad avled syster Margareta, dotter till Nikolaus Krigar från Söderköping, i det fjärde året efter sitt klosterlöfte.
- 1502-06-20 Herrens år 1502, dagen efter martyrerna Gervasius och Prostatius dag, avled syster Anna Petrusdotter, född i Söderköping, med tillnamnet Spjut, i det 59:e året efter sitt klosterlöfte. (Se även 1443)
- 1516-07-25 Samma år, dagen efter aposteln Sankt Jakobs dag, avled broder Mikael Nikolausson i det 20:e året efter sitt klosterlöfte. Denne gode fader var mycket from och tålig. (Se även 1489 och 1489)
- 1521-08-22 Dagen efter Sankt Bernhardus dag kom den stränge herren Gustav Eriksson till staden Vadstena med ej ringa följe..... Och han belägrade trenne slott i riket, nämligen Västerås, Stegeborgs och Stegeholm, vilka han på kort tid vann.
- 1525-08-03 Dagen före Sankt Stephanus återfinnande avled syster Margareta Olavsdotter från Söderköping.
- 1530-06-15 Den 3:e dagen efter trefaldighet utgick broder Johannes Smed till Danzig.... Efter en månad återkom han, enär han ej tilläts utresa av slottsherren på Stegeborg.

Johannes Haquini enligt Biografisk lexikon

Död:1432-02-09

Meriter

Johannes {Jöns} Haquini, f omkr 1379, d 9 febr 1432. Föräldrar: frälsemannen Håkan Bänason (SMR, nr 702) o Ingrid Nilsdtr. Skolmästare i Söderköping senast 05, kanik i Linköping senast 07, munk i Vadstena 1 febr 11, ett av Vadstena klostrets ombud vid kurian i Florens 18—20, ärkebiskop i Uppsala 21 (invigd 28 juni 22).

Biografi

Inget är känt om J:s studier; han omtalas ej med akademisk titel. 1417 vittnade han om Nicolaus Hermannis mirakler i samband med kanonisationsprocessen och lämnade då självbiografiska uppgifter. 1418—20 fungerade han tillsammans med Johannes Hildebrandi som Vadstenas ombud vid kurian. J var snarast andre man i beskickningen men tycks ha gjort sig uppmärksam av kungaparet och blev efter resan bikt-fader både för Erik av Pommern och drottning Filippa.

Då ärkebiskop Johannes Gerechini (se ovan) abdikerade 1421, uppsatte Uppsalakapitlet tre kandidater, bland vilka kungen skulle välja, nämligen biskop Magnus Tavast av Åbo, Nicolaus Ragvaldi, dekan i Linköping och Strängnäs och kungens sekreterare, samt J.

Tillvägagångssättet stred mot den kanoniska lagen. Enligt uppgift från 1432 hade J:s namn förts fram redan före abdikationen. Hans upphöjelse berodde helt av k nåd. Erik av Pommern ville försäkra sig om en lojal man i Uppsala, och J uppfyllde förväntningarna. Under hans tioåriga ämbetslid förlopte samarbetet mellan kyrka och stat i Sverige nästan friktionsfritt. J fungerade — ofta tillsammans med drottningen — som vicekung i Sverige. Vadstena blev mötesplats för underhandlingar mellan drottningen och rådets medlemmar. J:s archiepiskopat utgör höjdpunkten av Vadstena klostrets inflytande inom sv kyrkan. Han förblev birgittinmunk, intresserade sig för ordens bekymmer och var dess förespråkare hos kungaparet. 28 juni 1422 invigdes J i Vadstena till sitt ämbete. I aug for han till kungen i Danmark i ordensangelägenheter. Han vistades ofta utanför sitt stift, som därigenom huvudsakligen kom att skötas av domkapitlet. Ett kombinerat provinskonsilium och av kungen inkallat rådsmöte avhölls i Arboga i jan 1423. I början av 1425 företog J en visitationsresa i Norrland, under vilken han utfärdade en stadga för Jämtland och en rörande Hälsingland. 1427 förklarade han inför kungen i Helsingborg, att vad denne fått i tribut av sv kyrkan var en frivillig gåva, som inte skapade prejudikat för en framtida beskattning. Trots det goda förhållandet till kungamakten aktade sig J för att formellt frånhända kyrkan dess privilegier.

Enligt Vadstenadiariet avled J så hastigt att han ej fick sista smörjelsen. Ärkebiskopskrönikan uppger, att han länge varit sjuk i spetälska. (*Författare: Beata Losman*)

Källor och litteratur

Källor o litt: Pergamentsbrevssaml, RA.

Akter rör ärkebiskopsvalet i Uppsala 1432, ed A Lindblom (1903), s 41; Y Brilioth, Den senare medeltiden 1271—1521 (Sv kyrkans hist, 2, 1941); Chronicon de episcopis et archiepiscopis ecclesiae Upsalensis (SRS 3: 2, 1871); Diarium Wazstenense (SRS 1:1, 1818); B Losman, Norden o reformkonsilierna 1408—1449 (1970), s 88 f; T Lunden, Sankt Nikolaus av Linköping kanonisationsprocess (1963), s 349; G Silfverstolpe, Klosterfolket i Vadstena (1898), s 120 f; Statuta synodalia veteris ecclesiae sveo-gothicae, ed H Reuter-dahl (1841); Synodalstatuter o andra kyrkorättsliga aktstycken från den sv medeltidskyrkan, ed J Gummerus (1902).

Johannes Hildebrandi enligt Biografiskt lexikon

Död:1454-04-26

Meriter

Johannes Hildebrandi (Hans Hildebrandsson), d 26 april 1454 (SRS 1:1, s 171). Föräldrar: borgaren i Söderköping Hildebrand Cruse o h h Elisabeth (C 6, f 40 v, UUB). Trol student (C 6, f 37 r—v) o baccalaureus i Prag 02, namnes som präst i Linköpings stift o som kejsarlig notarie 7 mars 03 (SD 291), namnes som kanik i Linköping från 6 aug 06 (SD 766), grundade som kanik tills med modern Petri o Pauli kapell vid domkyrkan före 07 (C 6, f 40 v—41 r, f 1 v, sp 2 överst), stod i begrepp att fara "till romerska kurian o annorstädes för devotion o studier" i mars 14 (SD 1922), anlände till Brügge i mitten av maj 14 (C 6, f 94 v—95 r), återfinns som förest för Linköpingshuset i Paris sept 14 (SD 2000; jfr 1990 o 2001), invigd till prästmunk i Vadstena kloster 6 maj 15 (SRS 1:1, s 136), vars intressen han redan under de närmast föregående åren företrätt (SD 1755, 1910), bevistade i klostrets o birgittinordens

ärenden Konstanzkonciliet sommaren 16—sommaren 18 (avbrott för hemresa sommaren 17; SRS 1:1, s 137—139; SD 2247 mfl), medverkade vid klostret Marienwolds upptagande i birgittinorden hösten 18 (SD 2538), for, med bättre resultat för ordens privilegier o avlater än i Konstanz, till romerska kurian i dec 18 (SD 2551), återkom från Florens sommaren 20 (SRS 1:1, s 140 f), sändes på årslång visitationsresa till Munkalivs kloster i Bergen sommaren 40 (SRS 1:1, s 156 o 158; DN 16, nr 118), varvid han senast 12 sept (DN 16, nr 113) valdes till general-konfessor för den tid han vistades där.

Biografi

Som samvetsgrann representant för sitt kloster förde J på sina resor till Konstanz och påvehovet mycket upplysande räkenskaper bl a över bokinköp i Paris (Hildebrand, s 30—32, nr 18, efter C 6, f 106 v, med faksimil pl XII) och över vid kurian utlösta påvebullor från åren 1419—20 (G 74, f 30 r—33 r). Störst intresse knyter sig till J:s egenhändigt förda kopiebok (C 6), en guldgruva till tidens kyrko- och kulturhistoria. Bland handskriftens ännu otillräckligt utforskade innehåll skall i första hand nämnas de urkunder och privata skrivelser, av J och andra samtida, som här införts såsom formulär. Trots att uppgifterna om brevens datering, avsändare, mottagare och övriga personer i regel är ofullständiga eller helt saknas, utvinns härur ofta unik information om Linköpingskapitlets och Vadstena klostrets inre förhållanden och politik liksom om birgittinordens utbredning under 1400-talets första decennier (se Höjer, Brilioth, Schück, Nyberg, Losman). Ett brev (C 6, f 64 r med forts f 66 v) innehåller det första observerade omnämmandet av glasögon ("oculares vitrei") i Sverige. Förutom brev har J i sin kopiebok avskrivit bl a ett kvitto på boklån i Rom (f 4 v), en mäsia om "domina Simonia" (f 49 v; jfr Westman, s 293 f), utdrag ur Regula Sancti Salvatoris (f 78 v—80 r), latinsk poesi och prosa av framför allt didaktisk natur (bl a astrologi och metrik), stundom med marginalglossor, vidare minnesverser och makaroniska verser samt recept, bl a för användande av brännvin (Schmid, s 320 f) och räkenskaper, delvis på lågtyska.

J karakteriseras i en skrivelse av Vadstena kloster (SD 2247) såsom en man av föga vältalighet men med mycket gott omdöme och med välgörande inverkan på bröderna; av ett av J:s brev (C 6, f 64 r med forts f 66 v) framgår, att han led av talfel, något som han uppenbarligen redan under studietiden i Prag sökt bot för (C 6, f 37 v). Talfelet är kanske en förklaring till att han trots sin lärdom och användbarhet inte blev generalkonfessor i Vadstena. De sista tre decennierna av sitt liv synes han i huvudsak ha fört en stilla tillvaro i klostrets hägn. — J har ansetts som den sannolike upphovsmannen till de sv översättningarna av Barlaams och Josaphats saga och av Ansgars-biografin (Henning), vilka 1442 översändes från Vadstena till birgittinklostret Nådendal i Finland. (*Författare Jan Öberg*)

Källor och litteratur

Källor o litt: C 6 o C 74, UUB; registrant o regestlappar till G 6, VHAA:s diplomatariekommittés saml, Sthlm; S Ljungers kartotek över medelt präster, RA.

Acta pontificum Suecica, 1, Acta cameralia, 2 (1957), nr 1064; M Andersson-Schmitt, Manuscripta mediaevalia Upsaliensia (1970), nr 713, 1775, 1830, 1932, s 85; F Ask, Zur ältesten Geschichte der Brille in Schweden (Acta ophthalmologica, 10, 1932); E Benzelius, Monumenta vetera ecclesias Sveogothicae (1709—13), s 156 ff; Y Brilioth, Sv kyrka, kungadöme o påvemakt (1925), särsk s 283 f; O Celsius, De coenobiis Birgittinis, Continuatio, resp A A Burman (1717), s 38 f; Diarium Vazstenense, ed E Benzelius (1721), s 197 ff; Diarium Wazstenense (SRS 1:1, 1818); DN 16: 1 (1901), nr 73, 79 f, 116—120; FMU, 2

(1915), nr 1668; I Friedlaender, Suppliker från Vadstena kloster o dess gynnare 1416— 1419 (KA 1963); E Hildebrand, A Börtzell o H Wieselgren, Sv skriftprof (1894); T Höjer, Studier i Vadstena klostrets o birgittinordens hist (1905), bl a s 167 ff; A Lindblom, En omtvistad biskopsstol i Sverge (Bidr till Sverges medeltidshist tillegn C G Malmström, 14, 1902); Liv-, Est- und Curländisches Urkun-denbuch, 7 (1881), nr 204; B Losman, Norden o reformkonsilierna 1408—1449 (1970), särsk s 37 ff; Monumenta historica universitatis Pragensis, 1:1 (1830); T Nyberg, Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters (1965), s 86 ff, 114; T Schmid, Medicinsk lärdom i det medeltida Sverige (Fornv 1951); I Schnell, Notiser om glasögonens hist i Sverige (Fataburen 1934); J H Schröder, Andreas Johannis episcopus Strengnensis, resp G A Hofstedt (1848); H Schiick, Ecclesia Lincopensis (1959), s 8 f, 444 f, 450; SD 1[^]1 (1875—1903); C Silfverstolpe, En blick i Vadstena klostrets arkiv o bibi (1891), s 23 f; dens, Klosterfolket i Vadstena (1898), s 123 ff; SMR (1937), nr 199, 303, 733; C Thörnqvist, Sv studenter i Prag under medeltiden (KA 1929), s 281; [U v Troil,] Skrifter o handhar, til uplysn i sw kyrko o reformations hist (1791), 4, s 370 ff, o 5, s 345 ff; K B Westman, Birgittastudier, 1 (1911); j Öberg, Uber zwei spätmittelalterliche Formularsammlungen aus dem Bistum Linköping (Cod Upsal G 204) (i Classica et Mediaevalia Francisco Blått septuagenario dedicata, 1973). — S Henning, Skrivarformer o vadstenaspråk i Siaslinna throst (1960), s 155 ff.

Troligen, men ej bevisat, studerande han vid Söderköping skola innan han fortsatte sin utbildning på annan ort.

Johannes Hildebrandi

by Peter Ståhl

Johannes Hildebrandi, in Swedish also known as Hans Hildebrandsson, died 26 April 1454, the year of his birth being unknown. Canon of Linköping Cathedral from 1406 to 1415. From 6 May 1415 until his death he was a brother of Vadstena Abbey in the Swedish province of Östergötland. The name of Johannes Hildebrandi is mainly connected with the manuscript C 6 at the Uppsala University Library, which contains a large collection of letters and other documents originating from the second half of the fourteenth century and the first half of the fifteenth century. Thanks to C 6, Johannes may be regarded as one of the principal representatives of the epistolary genre and the *ars dictandi* in the Nordic Middle Ages. Furthermore, C 6 is a source of great importance concerning life and culture in the Swedish diocese of Linköping and Vadstena Abbey in particular, and in Sweden and other countries in general, especially from the period ca. 1400-1440 (see Work).

Biography

Information about the life of Johannes Hildebrandi is found in several documents in C 6, and, to some extent, in the manuscripts C 3, C 74, and C 89 (the so-called [Diarium Vadstenense](#)), which are all preserved at the Uppsala University Library. We do not know in what year Johannes was born, but it is reasonable to believe that it was around 1380. He was the son of Hildebrand Cruse, citizen of the Swedish town of Söderköping, and his wife Elisabeth. Around 1400 he was occupied with academic studies at the University of Prague, where he probably studied canon law. This study would also be in accordance with his extraordinary interest in *ars dictandi* (see Composition and style).

In March 1403 he is mentioned in a document as *clericus Lincopensis dyocesis publicus imperiali auctoritate notarius* (C 6, fol. 48r, ed. SD no. 291; the edition refers to the medieval pagination fol. 44). It has been suggested (SCHÜCK 1959, 445) that at this time he was acting as *notarius* at the chapter of Linköping (though the more official office of *notarius* did not yet exist at the chapter), or possibly as chancellor to Bishop Knut Bosson (Natt och Dag). In 1406 Johannes is referred to as canon of Linköping Cathedral (C 6, fol. 10r, ed. SD no. 766), a position he held until he officially entered Vadstena Abbey and the Order of St Birgitta. The year before this event, i.e. 1414, he spent some months in Paris, presumably for the purpose of further study. During his stay in Paris he was manager of the House of Linköping, an institution for the benefit of students from the Linköping diocese in Sweden pursuing studies at the University of Paris. (About student letters from Paris preserved in C 6 see Work, Summary of contents.)

Before returning to Sweden Johannes bought a large quantity of books on behalf of Vadstena Abbey. A list of the books, mainly theological and homiletic literature, has been carefully written down by him in C 6, fol. 106v. The date of the purchase, however, is not explicitly indicated (see further SILFVERSTOLPE 1891, 104 f.; SCHMID 1951, 317; LINDROTH 1975, 179). SCHÜCK (1893, 29-30) and GÖDEL (1916, 93) suggest that this purchase was made in 1419-1420, though we have no clear evidence that Johannes actually visited Paris during these years. We do know, however, that he already as a canon had other commissions on behalf of the Abbey.

During his first five years as a brother of Vadstena Abbey Johannes was constantly busy travelling to different destinations in Europe as a representative of his monastery. On 6 June 1416 he left Vadstena in order to represent the abbey at the Council of Constance; he was then furnished with proposals of several changes concerning the organization of the abbey, and also with supplications to the Pope, who was about to be elected, for the confirmation of the Order of St. Birgitta (C 6, fol. 46v-47r, ed. SD no. 2284). After a short visit to Sweden and Vadstena in 1417, in order to consult his fellow-brothers about some difficult questions concerning the order, he returned to Constance via the new Bridgettine foundation of Maribo in Denmark (C 6, fol. 62v-63r, ed. SD no. 2412; see also NYBERG 1965, 88-89, and HÖJER 1905, 170). The council of Constance was closed on 22 April 1418.

Temporarily staying in Vadstena during the autumn of 1418, Johannes had to leave the abbey once more in December the same year. Since the Bridgettine Order had had no success at the council, Vadstena Abbey sent a new embassy to the papal court in order to effect a confirmation of the canonization of St. Birgitta from the new pope, Martin V. On this journey Johannes Hildebrandi was accompanied by his fellow-brother Johannes Haquini (Jöns Håkansson). On their way to Italy the two brothers visited the Bridgettine monastery of Marienwolde in Germany, where they probably stayed until the end of April 1419. During the summer they worked assiduously in Florence, where the papal court was residing at the time. The success of the embassy was manifested by the execution of three bulls on 1 July (SD nos. 2655-2657), and two other bulls on 4 and 14 December (SD nos. 2711, 2712). At the beginning of June the following year Johannes finally returned to Vadstena.

During a period of twenty years, 1420-1440, Johannes Hildebrandi seems to have spent a peaceful and retired life in Vadstena. In 1440 he was sent to the Bridgettine monastery of Munkeliv in Bergen, Norway. As had been the case in Vadstena some time before, the Norwegian monastery had suffered disagreement concerning the superior position of the abbess in relation to the brothers. Johannes was elected confessor general during his stay in

Munkeliv, and according to a letter from the abbess Ragnhild Bergsdotter to Vadstena, he had a wholesome effect on the monastery (DN 16, no. 114 [C 3, fol. 24r]; about Johannes's stay in Munkeliv, see further DN 16, no. 113 [C 3, fol. 24r], no. 115 [C 3, fol. 24r-v], no. 116 [C 6, fol. 92r], no. 117 [C 6, fol. 92r], no. 118 [C 3, fol. 23v], no. 119 [C 6, fol. 92r], no. 120 [C 6, fol. 102r], no. 133 [C 3, fol. 33r], no. 135 [C 3, fol. 34v-35r], no. 136 [C 3, fol. 34r-v], no. 137 [C 3, fol. 32v]). He returned to Vadstena on 23 June 1441, having successfully accomplished all the commissions ([Diarium Vadstenense](#), GEJROT 1988 (ed.), 205, no. 514).

The sources are strikingly taciturn about Johannes's last thirteen years of life. We are informed by the [Diarium Vadstenense](#) that he died on 26 April 1454, having received the sacraments (GEJROT 1988, 228, no. 646). A question that has to be put forward in this context is why Johannes was never elected confessor general at Vadstena Abbey. His knowledge of legal and linguistic matters was, as is manifested in C 6, very considerable indeed. In all probability he was able to speak at least three different languages, Swedish, Latin, and German; presumably his native language was German (see ANDERSSON-SCHMITT 2001, *passim*). Few, if any, in the monastery had the same experience in the diplomatic field. Nevertheless, it is obvious that his capacity for elocution left something to be desired. During his studies in Prague he wrote a letter to his benefactor in Sweden announcing that he had visited a doctor "to be cured of the speech impediment from which I suffer, alas" (*super defectum lingwe, quem, prohdolor, pacior*, C 6, fol. 37v; STÅHL 2006, 204). In a letter from 1415-1416 he complains about not being able to help his fellow-brothers in preaching, since his tongue never stops stammering: [...] *confratres mei continuo tam laboriosam portant predicacionis sarcinam [...], nec eos valeo in huiusmodi fraternaliter adiuuare, cum lingua mea non desinit titubare* (C 6, fol. 66v; STÅHL 2006, 206). Where personal characteristics are concerned, we are informed that Johannes had a beneficial effect on the brothers, even if he did not have the privilege of eloquence: [...] *et si facundie non gaudet privilegio, viget tamen in consilio saniori et solacio fraternali* (C 6, fol. 47r; ed. SD no. 2247). Johannes Hildebrandi's major work as an author, or rather editor in this case, is the C 6 at the Uppsala University Library (see Work). He is further supposed to have translated into Swedish the *Vita S. Anscharii*, "Sancti Ansgarii hælgha lifwerne", and *The Saga of Barlaam and Josaphat* (from the *Golden Legend*); both texts are preserved in A 49 at the Royal Library in Stockholm. The manuscript Br. 1 (Linköping, Diocesan Library), which can be described as a sort of "*Summa dictaminis*", has been previously attributed to Johannes Hildebrandi, at least in parts (see, for example, WESTERLUND-SETTERDAHL 1915-1943, vol. 1, 249; GÖDEL 1916, 19; KLMN 3, 70-71). It is now fully established, however, that Johannes's hand-writing is not to be found in Br. 1, even if the codex could have been in his possession at some time (cf. FRIEDLAENDER 1956, 123-124).

Work

Uppsala, University Library, C 6 is a manuscript on paper, measuring 22 x 15 cm., dating from the first half of the fifteenth century. The codex is bound in a cover of grey parchment without any particular ornament. On the front-cover, which is quite worn, is written *Liber iste griseus habet formam quarundam litterarum*, and furthermore the inscription I iii 9, on the inside of the front-cover written I 4o 9us *in ordine*, indicates the place of the manuscript in the library at Vadstena Abbey (see Medieval reception and transmission). The manuscript comprises 107 leaves which mainly contain the handwriting of Johannes Hildebrandi. (For a more detailed codicological description, see MHUU 1, 65-90; STÅHL 1998, 31-61.)

In the book Johannes has copied all kinds of prose and poetry that attracted his attention and interest (see Summary of contents). The main part, however, comprises a large collection of letters, in most cases transcribed as form letters numbering about 400. The collection is in many ways unique. In the manuscript both private and more official documents are found, illustrating ecclesiastical matters, politics, life and culture in the Swedish diocese of Linköping in particular, and in Sweden and other countries in general during the period from ca. 1350 to ca. 1440, though the majority of the acts originate from 1400-1420. What makes the manuscript especially interesting is the connection with one specific person, Johannes Hildebrandi, through whose eyes the events of the time are observed.

Title

The manuscript should be described as a formulary (lat. formularium; see, for instance, GMLS) rather than a letter-book in the traditional sense of the word. In Swedish the manuscript is often referred to as “Johannes Hildebrandis kopiebok” (The letter-book of Johannes Hildebrandi), a denomination originating from the beginning of the twentieth century.

Editions

Parts of the manuscript have been edited in the following works:

- BENZELIUS, E. 1709: *Monumenta historica vetera ecclesiae Sveogothicae*, Uppsala. [Eleven letters from C 6 edited in the chapter “*Miscellanea epistolarum*”.]
- CELSIUS, O. 1717: *Continuatio de coenubiis Birgittinis pars prior. Coenubium Vatstenense*. Diss. resp. A.A. Burman, Uppsala.
- BENZELIUS, E. 1721: *Diarium Vazstenense ab ipsis initiis monasterii ad ejusdem destructionem ex ms. edidit, bullis, diplomatibus, ac notis illustravit Ericus Benzelius Er. Filius*, Uppsala. [Four texts from C 6 edited in the appendix.]
- VON TROIL, U. 1791: *Skrifter och handlingar til Uplysning i Swenska Kyrko och Reformations Historien* (vol. 4, 367-73; vol. 5, 345-49), Uppsala.
- FANT, E.M. 1818: SRS I:1, 224.
- SCHRÖDER, J.H. 1848: *Andreas Johannis episcopus Strengnensis a. MCDIX-MCDXIX ejusque sub schismate occidentali aerumnae*. Resp. G.A. Hofstedt, Uppsala.
- DN, Kristiania 1849-1914.
- • SD, vol. 1-4, Stockholm 1875-1904. [About 90 letters edited from C 6].
- LINDBLÖM, A. 1902: “En omtvistad biskopsstol i Sverige under kyrkoschismen,” in *Bidrag till Sveriges medeltidshistoria tillagnade C.G. Malmström*, Uppsala.
- NYBERG, T. 1974: “Pierusze dokumenty Wladyslawa Jagielly dla polskiego klasztoru brygidek,” *Zapisky historyczne* 39, Warszawa-Poznan.
- AILI 1990, 212-218.
- STÅHL, P. 1995: “Två apokalyptiska brevformulär från början av 1400-talet om drottning Margareta och påveschismen,” *Symbolae Septentrionales. Latin Studies Presented to Jan Öberg*, Stockholm.
- • STÅHL, P. 1998: *Johannes Hildebrandi, Liber epistularis (Cod. Upsal. C 6). I. Lettres nos 1 à 109 (fol. 1r à 16r). Édition critique avec des analyses et une introduction*. Diss., Stockholm. [This dissertation presents a critical edition of the first 109 letters of the codex, containing the Latin text with a critical apparatus. In a separate part each letter has been analysed in French concerning the main content, where suggestions have been made on dates, proper names etc. not explicitly indicated in the Latin text. A general survey of the author, the

manuscript, and the genre to which the manuscript belongs are given in the introduction. The edition is supplemented by illustrations from the manuscript, indices, and a glossary.]

- STÅHL, P. 2006: "Johannes Hildebrandi i Prag och Vadstena. Medeltida privatbrev berättar om talfel och glasögon," in *Dicit scriptura. Studier i C-samlingen tillägnade Monica Hedlund*, ed. Sara Risberg, Stockholm.

Translations

(Swedish) AILI 1990 [two documents translated, 212-18]. (Swedish) STÅHL 1995 (see Editions). (Swedish) STÅHL forthcoming. (see Editions)

Summary of contents

The contents of the manuscript can be divided into four major categories: (1) Didactic prose and poetry, notably 142 verses from *Laborintus*, a Latin poem composed in the thirteenth century by Eberhardus Alemannus. The poem has erroneously been attributed to Eberhardus Bethuniensis (cf. FARAL 1924, 38-39). (2) Extracts from different documents, mainly connected with the Order of St. Birgitta, e.g. *Regula Sancti Salvatoris*. (3) Recipes and prescriptions in Latin and German, notably for the cure of headache and leprosy. (4) Form letters in Swedish, Norwegian, and Latin. In this context only the form letters in Latin will be treated, since they certainly comprise the most interesting and original part of the manuscript, besides representing by far the largest category.

Form letters in Swedish, Norwegian, and Latin

The form letters are transcribed from documents of both private and official nature. Most of the original documents are lost, i.e. the forms are all that have survived until the present day. The documents reflect to a high degree the life of the editor himself, and it is quite possible to consider the whole collection as a "*curriculum vitae*" of Johannes Hildebrandi.

Letters connected with the chapter or with the bishop of Linköping

At the beginning of the codex most forms are extracted from letters connected with the chapter or with the bishop of Linköping. These documents originate in most cases from the years 1403-1415, when Johannes held a position at the chapter. However, some of the transcribed letters date from the fourteenth century, since Johannes could easily find a huge amount of older documents in the chapter archives or at the episcopal chancery. The subjects in this kind of form are, for instance, the collection and payment of tithes, especially the tithe belonging to the canons at the cathedral (*decimae canonicales*), and the payment of rent by the tenant farmers.

Letters concerning the Great Schism in the Catholic Church

Another category of ecclesiastical documents reflects the national and international consequences of the Great Schism in the Catholic Church 1378-1417. At one moment around 1410, after the Council of Pisa, the Church had no fewer than three popes at the same time, a situation that led to confusion, notably about episcopal appointments. The conflict between Queen Margaret (head of the political union between Denmark, Norway, and Sweden) and the Swedish clergy is illustrated in many of the form letters (cf. STÅHL 1995, 263 f.).

Letters concerning the life of students

As in a great number of other formularies and collections of letters from the Middle Ages, there are letters which concern the life of students. These forms are extracted from letters either written by or written to Johannes or other students in Prague and Paris; they are most valuable in throwing light on the academic conditions of their time. The letters are often addressed to the sender's benefactor, usually an ecclesiastic patron, and a large element seems to consist of requests for money. (About student letters from Paris, see AILI 1990, 208-19.)

Letters sent to, or from, kings, popes, cardinals, etc.

A more diversified group of forms is represented by letters sent to, or from, kings, popes, cardinals, etc. These documents are in most cases connected with either the canonization process of St. Birgitta or the Bridgettine embassy at the Council of Constance 1414-1418 and the diplomatic efforts in the following years. It is worthy of note that the oldest evidence of the use of spectacles in Sweden, and probably in Scandinavia as a whole, is found in C 6. When returning from Paris in 1414, Johannes bought a collection of lenses, probably in Bruges. After his arrival in Sweden, he obviously presented the bishop of Linköping, Knut Bosson, with a pair of spectacles. In a letter to the bishop Johannes ends with the following passage: *Item oculares vestros vitreos, quos vobis dedi, cum sint confracti michi transmittere, si placuerit paternitati vestre, alios integros remittere non omitam [...]* (C 6, fol. 66v; ed. STÅHL 2006, 207). (Furthermore, if it would please you, father, to return the spectacles which I gave you, since they are damaged, I will certainly send you another undamaged pair.)

Composition and style

The medieval formularies and collections of letters must be considered in the light of *ars dictandi*, a highly extensive genre in the Middle Ages. The knowledge of epistolary art was essential to everyone who wanted to make a career, particularly in the Church. Instruction in the composition of letters and official acts was given in the schools and chancelleries by the so-called *dictatores*. In a strictly hierarchic society, like that in the Middle Ages, it was extremely important to address a person in the correct manner. This is the reason for collecting letters and making up form letters, as models for future letter-writing. (About medieval formularies in general, see, for example, ROCKINGER 1863-1864, STÅHL 1998, 25-30 with further references; KLN 3, 69-71.)

The specific parts of an official act were the following:

Protocol:

Invocatio: e.g. *In nomine Dei*.

Intitulatio: Name and title of the sender.

Inscriptio: Name and title of the receiver.

Salutatio: The greeting, e.g. *salutem*.

Context:

Arenga/Exordium: General reflection, often with some kind of proverb quoted.

Promulgatio/Publicatio/Notificatio: Any kind of declaration (*Noverint omnes christifideles...*).

Narratio: Facts and circumstances of the document.

Dispositio: Manifestation of the sender's will (*Unde volumus, quatenus...*).

Sanctio: Threat to punish those who do not follow what has been expressed in the *dispositio*.

Corroboratio: Formula of confirmation.

Eschatocol:

Date

Apprecatio: e.g. *Amen*.

Subscriptio: Signature of the sender (or the chancellor).

Not all these parts are always included in every document; there is a certain difference in this respect between the official acts and the more or less private letters. The latter category tends to follow a more simple division with *salutatio*, *captatio benevolentiae*, *narratio*, *petitio* and *conclusio*. Since there are documents of both private and more official characteristic in C 6, we find letters from both types of division.

The greatest attention was paid to the salutation-formula. In the letters collected by Johannes the salutation usually consists of a phrase in the ablative, sometimes abounding in rhetoric extravagance, e.g. *Spiritu consolacionis anxietati mentis vestre ex cordis mei penetralibus intimis preoptato* (C 6, fol. 7r; ed. STÅHL 1998, 92, no. 51). Typical of forms is the omission of proper names, dates, etc. In lieu of a proper name the editor of the formulary could simply write the initial or the letter *N.*(= *nomen*). It is not easy to distinguish the letters written by Johannes himself from the letters originally produced by others. Since the syntax and style of Latin letters, especially after ca. 1200, had congealed into uniformity as a result of the study of *ars dictandi*, any particular originality where the language is concerned is not to be expected. Nevertheless, it should be stressed that the medieval letter collections do not attract our interest mainly because of their style, but rather because of the contents and the facts they reveal to posterity.

However, in order to illustrate the style of Johannes and thus very representative of the epistolary genre of the time, a passage from C 6 fol. 5v may be quoted. The letter, which dates from the year 1418, is written by Johannes to a brother residing at the newly founded Bridgettine monastery of Mariental (*Vallis Mariae*) near Reval. Parts of abbreviated names not written in the manuscript are underlined: *Humili mei recommendacione in Virginis Filio prelibata. Pro innumeris beneficiis vestris ac caritatis indiciis, quibus me indignum respicere dignamini, grates refero multiformes ac specialiter pro fratre meo domino Gerlaco Crusa, confratre et conventuali vestro. Quem una cum socio suo I... inveni ante me Sudercopie die sanctorum Felicis et Aduacti, quos adduxi ad fratres in Wastenis crastino beati Egidii, ubi audito eorum adventu facta est in Domino communis exultacio, et regratiabantur vobis coram utroque conventu pro eo, quod laudabiliter et honeste vos erga eos habuistis. Et utinam non*

obstarent improbitates et rebelliones quorundam civitatis Revaliensium ac aliorum de cruciferis! Esset summe necessarium, quod ad tempus staretis cum illis noviciis pro ampliori eorum informacione, et hoc totis nisibus affectarem. [...] (C 6, fol. 5v; ed. STÅHL 1998, 87, no. 39:1-4).

(With humble recommendation of myself sent before in the Son of the Virgin. On account of the innumerable benefits and manifestations of charity, by which you have deigned to take care of me, though unworthy, I give you many thanks and especially on behalf of my brother Gerlacus Cruse, your fellow-brother. I found him and his fellow I. before me in Söderköping on the day of St. Felix and St. Adauctus (30 August), and I escorted them to the brothers in Vadstena on the day after St. Giles's day (2 September). When their arrival was heard about, there was a common exultation in the Lord and they thanked you in front of both convents because of your laudable and honorable behaviour to them. Alas, if only the depravities and rebellions of some of the citizens of Reval and others of the Teutonic Order were not being obstructive! It would be most necessary for you to stay, for the time being, with the novices for their further instruction. This I would strive for with all my strength.)

Purpose and audience

The purpose of medieval formularies has been discussed above (see Composition and style). We have to assume that Johannes had already started to transcribe the letters etc. as a student in Prague. Having returned to Sweden and Linköping, he continued to collect documents which he thought could be useful as models for other letter-writing in his future career. (About the use of the manuscript in Vadstena Abbey see Medieval reception and transmission).

Medieval reception and transmission

The codex was probably the private property of Johannes Hildebrandi as long as he lived. This means that the book followed its owner when Johannes became a brother at Vadstena Abbey. It is not possible to decide at what point of time the book became a part of the regular collection of books at the library of Vadstena Abbey. Most likely this did not happen until after Johannes's death. However, we cannot overlook the possibility that the manuscript was used as a formulary by other brothers in the monastery during his lifetime. There are several indications showing that the book was used a long time after the death of Johannes. Headings and other kinds of notes have been added in the margins by various scribes (see STÅHL 1998, 40-47). At the end of the codex there are a couple of forms transcribed from as late as the beginning of the sixteenth century. After the reformation and the dissolution of Vadstena Abbey in the sixteenth century, all books of the library were either destroyed or sent to Stockholm. C 6, as most of the extant manuscripts in Latin from Vadstena, was donated by the Swedish King Gustavus Adolphus around 1620 to the newly founded University Library of Uppsala.

Bibliography

- AILI, H. 1990: *Röster från svensk medeltid*, ed. by H. Aili, O. Ferm, H. Gustavson, Stockholm.
- ANDERSSON-SCHMITT, M. 2001: "Johannes Hildebrandi – Karriere eines Niederdeutschen in Schweden," *Niederdeutsches Jahrbuch* 124.
- BRILIOTH, Y. 1925: *Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt 1363-1414*, Uppsala.

- FARAL, E. 1924: *Les arts poétiques du XIIe et du XIIIe siècle. Recherche et documents sur la technique littéraire du moyen âge.* (Bibliothèque de l'école des hautes études, fasc. 238), Paris.
- FRIEDLAENDER, I. 1956: "Processus Satanae contra genus hominum. En förbisedd litterär text i en formulärbok från Vadstena kloster," in *Archivistica et mediaevistica Ernesto Nygren oblata* (Samlingar och studier utgivna av Svenskt arkivsamfund 1), Stockholm.
- FRIEDLAENDER, I. 1963: "Suppliker från Vadstena kloster och dess gynnare 1416-1419," *Kyrkohistorisk årsskrift* 1963, Uppsala.
- GEJROT, C. 1988: *Diarium Vadstenense. The Memorial Book of Vadstena Abbey. A Critical Edition with an Introduction*, Stockholm.
- GÖDEL, V. 1916: *Sveriges medeltidslitteratur*, Stockholm.
- HENNING, S. 1960: *Skrivarformer och Vadstenaspråk i Siælinna thrøst.* En texthistorisk och filologisk undersökning, (SFSS 66), Uppsala.
- • HÖJER, T. 1905: *Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia intill midten af 1400-talet*, Uppsala.
- LINDROTH, S. 1975: *Svensk lärdomshistoria 1, Medeltiden. Reformationstiden*, Stockholm.
- LOSMAN, B. 1970: *Norden och reformkonsilierna 1408-1449*, Göteborg.
- • MHUU
- NYBERG, T. 1965: *Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters*, Lund-Leiden.
- • ÖBERG, J. 1973: "Johannes Hildebrandi," in *SBL*, vol. 20, Stockholm.
- ROCKINGER, L. 1863-64: *Briefsteller und Formelbücher des 11. bis 14. Jahrhunderts*, München, (Aalen 1969).
- SCHMID, T. 1951: "Medicinsk lärdom i det medeltida Sverige," *Fornvännen* 1951, Stockholm.
- SCHNELL, I. 1934: "Notiser om glasögonens historia i Sverige," *Fataburen* 1934, Stockholm.
- SCHÜCK, H. 1893: "Anteckningar om den äldsta bokhandeln i Sverige," in *Festskrift med anledning af Svenska bokförläggareföreningens femtiårs-jubileum den 4 december 1893*, Stockholm.
- • SCHÜCK, H. 1959: *Ecclesia Lincopensis. Studier om Linköpingskyrkan under medeltiden och Gustav Vasa*, Stockholm.
- SILFVERSTOLPE, C. 1891: *En blick i Vadstena klostrets arkiv och bibliotek*, (Ur några antecknares samlingar, tillägnat G. E. Klemming), Uppsala.
- SILFVERSTOLPE, C. 1898: *Klosterfolket i Vadstena. Personhistoriska anteckningar*, Stockholm.
- WESTERLUND-SETTERDAHL 1915-1943: *Linköpings stifts herdaminne*, vol. 1-4, ed. J.A. Westerlund, J.A. Setterdahl, E. Meurling, Linköping.